

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

40. TÝDEN (29.9.2026)

Kateřina Kovaříková a Kamil Holý

Národní centrum zemědělského
a potravinářského výzkumu

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách CARC: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Na polích bylo k vidění různorodé spektrum škůdců. Klasicky molice, mšice zelná a housenky na brukvích. Ale také například kyjatky na hrachu. Přesto, že molice a mšice (zejména na kapustách) byly pozorovány napříč všemi lokalitami, kalamitní stav dosahují pouze v neošetřovaných porostech. Situace na lapácích byla na všech sledovaných lokalitách podobná: nuly u záředníků a můry kapustové, 5-7 jedinců u osenice polní. Bělásků je na polích vidět také méně, avšak jsou stále aktivní. Za pozornost aktuálně stojí třásněnky na cibulích a zejména svilušky na celeru, jimž slunečné počasí bez srážek bude zcela vyhovovat.

Brukvovitá zelenina - aktuálně je riziková mšice zelná, na zelí, kedlubnách a zejména kapustě bylo nalezeno poměrně dost začínajících kolonií. Stejně je to s molicí vlašovičnickovou - dospělci poletují všude, ale není zatím přemnožená - vyjma porostů, které se již neošetřují, tam je stav, dalo by se říct, kalamitní. Housenky se také vyskytují, především na mladých kedlubnách a kapustě, ale je jich méně. Dřepčící se vyskytují, ale je jich velmi málo. Na kvetoucí hořčici byli pozorováni blýskáčci. Také bylo pozorováno množství dospělců květilky, v tomto období jsou aktivní a kladou vajíčka - mohou ohrozit pozdní košťáloviny.

Ostatní zelenina - pokračuje nálet osenice polní na všech lokalitách. Přímé škody nebo housenky pozorovány nebyly. Novinkou je silné napadení cibule třásněnkou, ale možná se jedná o porost, který se neošetřuje. U mrkve nebylo zaznamenáno nic významného, ale může škodit pochmurnatka mrkvová - zpočátku se poškození projevuje zežloutnutím listů. Další novinkou je také rozvoj kolonií svilušek - ty mohou ohrozit celer, který se prodává s natí. Na hrachu zaznamenány kyjatky na všech lokalitách. Špenát aktuálně bez škůdců. Stále se vyskytují mandelinky na plevelch. Hojně byly také klopušky v brukvích a na celeru.

Riziková: svilušky, třásněnky, osenice polní, molice, mšice zelná, kyjatky, květilky ...

Mšice zelná

- stále nálet zakladatelek a nárůst kolonií.

Monitoring - v začátku prohlédnout zejména srdéčka zelí, později spodní strana listů, stonky... na zelí je již z dálky vidět zvlněný okraj mladých lístků v hlávce

Ochrana - při výskytu ošetřit co nejdříve.

Osenice polní

- záchyty v lapácích na všech lokalitách. Monitorovat výskyt housenek.

Monitoring - housenky většinou ukryté v půdě v okolí rostliny nebo v paždí listů, žir v noci. Přítomnost se pozná podle požerků, na celeru např. požrané dolní části řapíků.

Ochrana - ošetření proti nejmladším housenkám, které žerou na nadzemních částech. Starší housenky zůstávají trvale v půdě - ochrana nefunguje. Housenky jsou aktivní v noci - postřik navečer nebo v nočních hodinách.

Molice vlašovičnicková

- pozor na zdroje z napadených brukví a meziplošin.

Monitoring - spodní strana listů brukvovitých zelenin.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Podle početnosti postřik. Porosty s pupárií zapravit co nejdříve po sklizni do půdy - listy nesmí zůstat na povrchu, molice se líhnou i ze suchých listů!

Zápředníček polní

- počty v lapácích nulové, vývoj je rychlý za sucha a tepla, lokálně výskyt housenek (zejména mladé kedlubny).

Monitoring - dospělci ve feromonových lapácích nebo vizuálně na rostlinách. Zeleně zbarvené housenky na spodní straně listů.

Ochrana - sítě znemožní kladení. Ošetření proti nejmladším housenkám před objevením škod.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- aktuálně výskyt nízký, ale stále velký potenciál škodit.

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů, v chladu a větru se ukrývají v půdě - sledovat i míru poškození listů.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Nezakryté porosty ošetřit proti dospělcům.

Pilatka řepková

- aktivita dospělců, housenice zatím ne.

Monitoring - vizuální kontrola porostu. Žluté misky. Dle plodiny při výskytu 1-2 housenic na rostlinu postřik (brukvovitá zelenina od 5 % napadených rostlin).

Ochrana - sítě zabrání v kladení, přípravky na bázi azadirachtinu. Postřik na mladé larvy (viz Registr POR).

Bělásek řepový

- aktivní dospělci, kladení vajíček, výskyt housenek menší.

Monitoring - zjišťovat přítomnost a líhnutí vajíček na rostlinách, výskyt housenek lze odhadnout i podle požraných listů a trusu.

Ochrana - při nízkém výskytu se spoléhá na přirozenou regulaci a postřiky na ostatní škůdce. Kladení vajíček zabrání zakrytí porostu textilií. Ošetření se provádí při překročení prahu škodlivosti na housenky nižších instarů.

Třásněnky

- nalezena lokalita se škodlivým výskytem - monitorovat porosty.

Monitoring - jsou většinou ukryté mezi listy u báze. Posátá místa jsou světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu.

Ochrana - dle druhu cibule a době sklizně. Cibule prodáváná s listy nesmí mít výrazné poškození, cibule bez listů - nižší intenzita ošetřování, nálet bude až do podzimu.

Sviluška chmelová

- polyfágní druh, ve venkovní zelenině se přemnožuje v suchých a teplých letech. Aktuálně zaznamenán výskyt na listech celeru, dá se předpokládat namnožení a růst kolonií.

Monitoring - dospělci i nymfy na spodní straně listů, kde vytvářejí pavučinky. Posáté rostliny žloutnou. Malá velikost - použít lupu.

Ochrana - důležité je ošetřit spodní stranu listů akaricidy nebo oleji.

Užitečné organismy

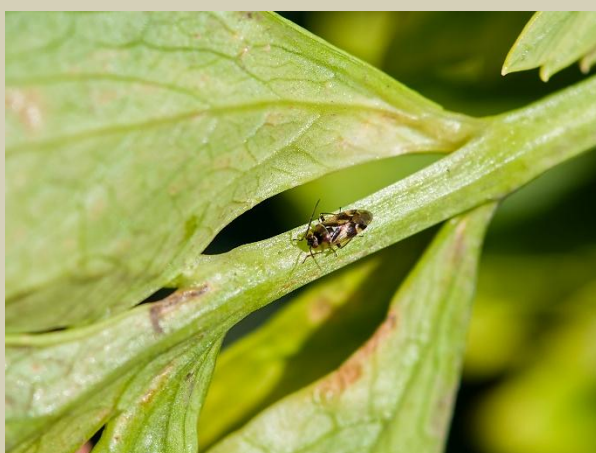
- aktuálně hojní slunéčkovití brouci, také výskyt pestřenek, dále pavouci, dravé ploštice... entomopatogenní houby

Dřepčící jsou aktuálně poměrně osamocení.

Klopušky jsou aktuálně hojné v různých plodinách.

Na celeru se klopušky vyskytují spolu s ostatními savými škůdci (pidikřísek, svilušky).

Miny v listech kedluben mohou patřit vrtalkám či květilce.

Přesto, že housenek v porostech bylo vidět málo, důkazy o jejich aktivitě byly značné (vlevo). Housenky zápředníčka polního jsou stále hojné na kedlubnách (vpravo).

Mšici zelné se momentálně velmi daří - napadá hořčici, přemnožuje se na neošetřovaných porostech ale také aktivně zakládá nové kolonie.

Neošetřovaná kvetoucí hořčice je rájem také užitečného hmyzu.

Byly k vidění také mouchy napadené hmyzomorkou (entomopatogenní houba).